

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Kielce, 21 czerwca 2021 r.

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Geneza projektu ustawy

Projekt ustawy o uprawnieniach artysty zawodowego powstał w wyniku prac zainicjowanej przez MKDNIŚ **Ogólnopolskiej Konferencji Kultury**

Odpowiedź na **rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 7 czerwca 2007 r.** w sprawie społecznego statusu artystów

Projekt musi wpisywać się w **obowiązujące przepisy prawa**

Projekt z założenia proponuje **rozwiązania realne i trwałe**, m.in. dzięki swej nowoczesności

W tym kontekście **mało realne** są postulaty:

- włączenia artystów do **KRUS**
- ustanowienia **powszechnej emerytury** czy
- daleko idących **modyfikacji systemu ubezpieczeń społ. i zdrowotnych**

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Założenia projektu ustawy – negacje

Uprawnienia artysty zawodowego nie są obowiązkowe

Każdy może uprawiać działalność artystyczną na dotychczasowych zasadach

Nomenklatura „artysta zawodowy” została zaproponowana dla celów aktu prawnego

Osoba, która nie ma takich uprawnień może zawodowo wykonywać działalność artystyczną

Ustawa **nie wprowadza podziału aksjologicznego**, lecz porządkujący na rynku pracy

Nie dezawuuje działalności pozostałych twórców

Ustawa **nie definiuje sztuki**. Nie taki jest jej cel

(definicja sztuki nie powinna mieć charakteru prawnego)

Ustawa **nie jest adresowana do amatorów**, czyli osób sporadycznie zajmujących się sztuką

Ustawa **nie umożliwia regulowania** rynku sztuki **przez administrację** rządową

Ustawa **nie nawiązuje do rozwiązań funkcjonujących w PRL** (typu PAGART)

Ustawa **nie wprowadza skomplikowanych procedur**

(tak się przynajmniej wydaje)

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Założenia projektu ustawy – adresaci

Ustawa jest adresowana do **artystów, którzy w sposób profesjonalny i regularny prowadzą swoją działalność**

Ustawa jest adresowana do **osób z dorobkiem artystycznym** oraz **absolwentów** uczelni artystycznych lub państwowych szkół baletowych – do 5 lat od uzyskania dyplomu

Ustawa jest adresowana do **wszystkich, bez względu na wykształcenie, formę zatrudnienia czy zarobki**

Uprawnienia artysty nie wiążą się z żadnymi obciążeniami jeśli osoba jest zatrudniona w formie **zapewniającej ubezpieczenia społeczne**, jednak i takie osoby nabywają pewne uprawnienia w ramach systemu

Największymi, lecz nie jedynymi beneficjentami ustawy będą tzw. free-lancerzy
Takie osoby będą miały jednak również **obowiązki**

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Założenia projektu ustawy – definicje

Ustawa odwołuje się do **szerokiego rozumienia działalności twórczej i wykonawstwa artystycznego**, zgodnie z prawem autorskim

Na tej bazie **definiuje zawód artystyczny**, wskazując wybrane profesje

Ustawa **nie kopiuje wyliczeń profesji z prawa autorskiego**

Tworzy się **nową kategorię zawodową**, która jest zarazem:

- **syntetyczna** (odwołanie do praw majątkowych i pokrewnych)
- **otwarta** (ostateczne dookreślenie zawiera lista zawodów i decyzje organizacji)

Tworzy się nową kategorię podmiotu – **organizację reprezentatywną dla zawodów artystycznych**

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – organizacje reprezentatywne

Pierwotny projekt – tylko stowarzyszenia

Obecne postulaty – **dołączenie izb zawodowych i pracowniczych związków zawodowych** (np. „Solidarność”)

Sprzeciw – założenia (nie spełniane przez izby i pracownice ZZ):

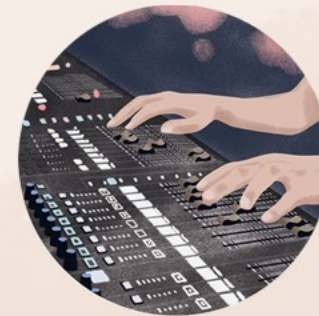
- **REPREZENTATYWNOSĆ MERYTORYCZNA** (nie pracownicza)
- **NIEOBOWIĄZKOWA PRZYNALEŻNOŚĆ** (w izbach obowiązkowa)

System zdecydowanie **WZMOCNI ORGANIZACJE**
(zarzuty, że osłabi są niezrozumiałe)

Jeden zawód – wiele organizacji. Jedna organizacja – wiele zawodów

„Najliczniejsze” organizacje – **duże stowarzyszenia zrzeszające wiele zawodów** artystycznych.

- taki podział uprości procedury
- (próg 5000 członków jest błędny, do rozważenia 500 do 1000)

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – organizacje reprezentatywne

Organizacja reprezentatywna **może mieć uprawnienia OZZ**, lecz nie musi

Przed funkcjonowaniem systemu reprezentatywność ustalano **na podstawie liczby członków w danym zawodzie** artystycznym

Gdy system funkcjonuje – na podstawie wyboru przez samych artystów

Na początku – jeśli żadna organizacja nie jest tak liczna, 2 najliczniejsze dla zawodu
(być może warto ujednoczyć – po czasie: 1 najliczniejsza)

Postulat **rezygnacji z 2 lat w KRS**
(jeśli nie istnieje żadna organizacja reprezentatywna dla danego zawodu)

Kluczowa jest liczba zawodów

Pojawił się postulat **łączenia organizacji**
Prawo polskie umożliwia stwarzanie stowarzyszeń

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – uprawnienia artystów

- **Preferencyjne podstawy składek** na ubezpieczenia zdr. i społ.
- **Dopłaty** dla najmniej zarabiających (do przeliczenia progi)
- **50% kosztów uzyskania przychodu**
- **Wyłączenie umów zleceń z oskładkowania dla free-lancerów** (nie uda się rozszerzyć)
- **Karta Artysty Zawodowego**
- **Stypendia** (postulat rezygnacji w progu 35 lat) i **zapomogi**

Do przeanalizowania kwestia usług i sprzedaży własnych dzieł (nie działalność gospodarcza)

Postulaty – liczenie dochodów od 0,5 roku do 3 lat, reakcja systemu na nagły spadek dochodów

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – wejście do systemu

Aby wejść do systemu, należy:

- przedłożyć **opis dorobku artystycznego** organizacji reprezentatywnej lub przedłożyć dyplom uczelni Polskiej Izbie Artystów
- złożyć wniosek do Polskiej Izby Artystów

I to wszystko. NIE TRZEBA wykazywać przychodów z działalności artystycznej

Okres pandemii nie utrudni wejścia do systemu

Dyplom tylko 5 lat – dłuższy czas bez dorobku oznacza brak pracy w zawodzie

Muzyczne szkoły średnie ani dyplom I stopnia uczelni nie są odpowiednikami szkół baletowych
Kryterium – ukończenie edukacji

Uczelnie nieartystyczne nie zapewniają odpowiedniego poziomu (opinia PKA)

Artysta może wejść wcześniej do systemu!

Warunkiem jest wówczas udokumentowany dorobek artystyczny

Dodanie **państwowej szkoły sztuki cyrkowej** wydaje się zasadne

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – wejście do systemu

Opis dorobku – **zidentyfikowanie działalności artystycznej jako profesjonalnej**

TO JEST ABSOLUTNE CLOU SYSTEMU. Jeden z celów konferencji – wstępna dyskusja i sformułowanie podstawowych założeń środowiskowych w zakresie:

- listy zawodów artystycznych
- kryteriów branych pod uwagę w momencie potwierdzania dorobku artystycznego

Przekazanie **cyfrowych kopii wybranych utworów** („miękki” zapis)

Opłaty za potwierdzenie dorobku – norma

Maksymalna wysokość wydaje się umiarkowana (5% lub 10% minimalnego wynagrodzenia)

Daty składania wniosków i czasu uprawnień do przeanalizowania

(dane dotyczące przychodów i dochodów z roku ubiegłego, ogłoszenie przeciętnego wynagrodzenia)

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – aktualizacja uprawnień

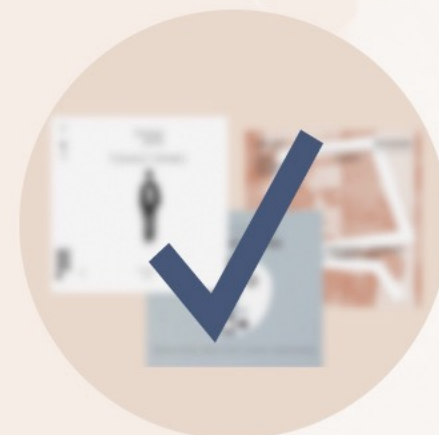
Aby kontynuować przynależność do systemu, należy:

- co 3 lata:
  - zadeklarować PIA wysokość przychodów z działalności artystycznej **lub**
  - przedłożyć organizacji reprezentatywnej opis dorobku z owych 3 lat, **a następnie**
  - złożyć wniosek do Polskiej Izby Artystów o przedłużenie uprawnień

System komputerowy będzie informował o terminach

System nie przewiduje, że przychody mogą być za duże, maksima dotyczą minimów (dot. rozporz.)

Poziom przychodów odpowiadający **profesjonalnej działalności artystycznej** –
KOLEJNY KLUCZOWY PARAMETR SYSTEMU

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – zawieszenie uprawnień

Każdy artysta może w dowolnej chwili zawiesić uprawnienia wynikające z systemu
Maksymalny czas zawieszenia równy 36 miesięcy. Maksymalny czas do uaktualnienia uprawnień – 5 lat

Zawieszenie uprawnień powoduje zawieszenie obowiązków, m.in. wpłat składek

Zawieszenie uprawnień **nie uniemożliwia działalności** artystycznej

Po zawieszeniu uprawnień artysta może **wrócić do systemu** lub **zrezygnować**

To oznacza, że **w każdej chwili artysta może przestać płacić składki** lub nie płacić, gdy utraci etat

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – uprawnienia bezterminowe

Uprawnienia bezterminowe dotyczą kwestii związanych z ustawą

Po ich uzyskaniu artysta nie musi już więcej wykazywać przychodu z działalności lub dorobku

Uprawnienia bezterminowe **dają prawo do dopłat tak długo, jak artysta opłaca składki**

Uprawnienia bezterminowe nie wpływają na sytuację emerytalną

Zależy ona nadal od wieku i wpłaconych składek

Zasadny wydaje się postulat **skrócenia czasu dla zawodów cyrkowych** – jak tancerzy

Termin zaliczania lat sprzed ustawy (2025) – dla porządku i modelowania kosztów

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – składki na ubezpieczenia

Podstawa oskładkowania – płaca minimalna – **to nie przypadek**

Artyści **zyskują uprawnienia do ubezpieczenia społecznego, jak osoby zatrudnione na etatach**

- ubezpieczenie zdrowotne
- ubezpieczenie chorobowe (macierzyńskie), wypadkowe, emerytalne
- również np. prawo do renty

Obniżanie podstawy byłoby niekorzystne dla artystów

Nie spełniałoby też podstawowych założeń ustawy – wpisania w obecne rozwiązania prawne

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – składki na ubezpieczenia

Podstawowe cele:

- **szczelność systemu** (tylko profesjonalści)
- **odpowiednie progi dochodów** dla % dopłat (obecnie błąd przy maksymalnych)
- **pozyskanie odpowiednich funduszy na dopłaty** (Fundusz Wsparcia Artystów Zawodowych)

Do rozważenia maksymalna dopłata 90%, ale wówczas konieczne obniżenie progów
To samo dotyczyłoby postulatu 50% jako minimalnej dopłaty

Do przeanalizowana **ryzyko podwójnego oskładkowania ubezpiecz. zdrowotnego** przez emerytów

Do przeanalizowana **zasilek dla bezrobotnych** (jak działalność gospodarcza).

Dopłata do ubezpieczeń osób zatrudnionych na etatach nie wydaje się możliwa

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – Rada Izby

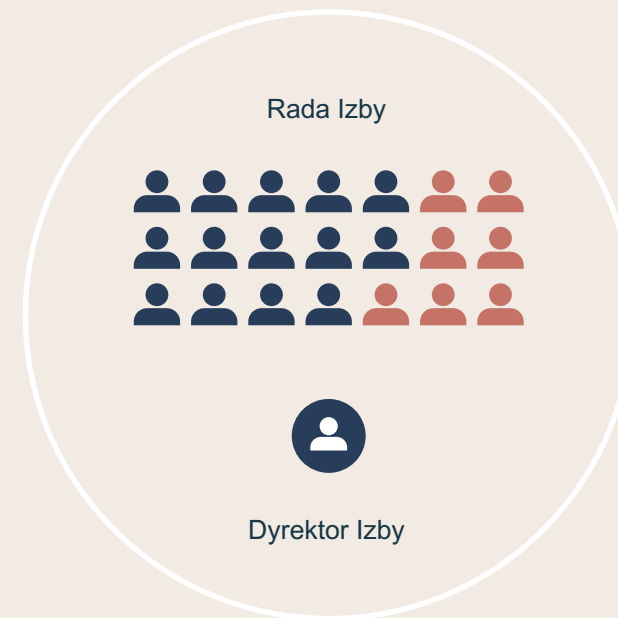
Wybór do Rady Izby **przez delegatów spośród delegatów**

Każda organizacja może wprowadzić jedynie **1 przedstawiciela do Rady**

Sposób wyboru – **1 głos** czy **tyle głosów ile miejsc** – do dyskusji z legislatorami

Zaleceń Rady nie można wpisać do ustawy, gdyż będą się zmieniać

W dniu jutrzejszym – **dyskusja nt. podstaw dot. takich zaleceń**

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Projekt ustawy – opłata reprograficzna

Proponowane rozwiązania są zgodne z prawem europejskim

Brak uzgodnienia pomiędzy OZZami i dyskusja w trybie konsultacji publicznych – mocno dyskusyjne

Ustawa – wehikuł do zwiększenia wpływów o 2 rzędy wielkości

Fundusz Wsparcia Artystów nie uszczupli wpływów, których obecnie nie ma

Podziękowanie za uwagi dot. listy urządzeń – osobne spotkanie

Smartfony – częsty postulat, MKDNIŚ musi go rozważyć

USTAWA O UPRAWNIENIACH ARTYSTY ZAWODOWEGO

Dziękuję za uwagę

